Бүхы сронуудай пролеторинар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...найй 1921 оной ...н 21-һээ гарана. | № 92 (18115) | 1989 оной апрелиин 20, четверг | Сэн 3 мүн.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ УУЛЗАЛГА БОЛОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. С. Горбачев олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй апрелиин 18-да СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. А. Медведев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Лукьянов уулзалгада хабаадаһан байгаа. Һунгуулиин кампаниин дүнгүүд тухай, СССР-эй Арадай депутадуудай болохоёо байгаа съездтэй, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиитэй дашарамдуулан, бэлэдхэлэй хүдэлмэриин зарим асуудалнууд тухай мэдээсэл А. И. Лукьянов хэлэ.

Уулзалга дээрэ М. С. Горбачев үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

БУРЯАД ОРОНОЙ АЙЛШАН

УЛААН-ҮДЭ. (ТАСС). Японой Хоккайдо аралай префектурын ассамблейн түрүүлэгшэ Такэси Фудзии автономито республикада ерэжэ, уулзалганууды хэхэдээ, Хоккайдо префектура болон Буряадай АССР-эй хоорондохи хани харилсаае хүгжөөлгын асуудалнуудта гол анхаралаг хандуулһан байгаа.

СССР-тэ бэелүүлэгдэжэ байһан хубилган шэнэдхэлгэ манай харилсаанда, илангаяа экономическа һалбарида ехэ арга боломжонуудые нээнэ гэжэ айлшан ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө хэлээ. Хани харилсаанай дүй дүршэлтэй болонхойбди. Хоккайдо арал совет Алас-Дурна зүгтэй унинэй һайн харилсаатай юм. Совет болон япон олониитын түлөөлэгшэдэй энэ жэлэй намар Саппоро хотодо болохо дүрбэдэхи уулзалгын манай оронуудай хоорондохи харилсаае хүгжөөлгэдэ ехэ алхам болохо байһаниинь арсашагүй.

Т. Фудзии Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. К. Шомоевтой уулзажа хөөрэлдэбэ.

ЗАМБУУЛИНҺАА МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Газартаа бусажа ерэлгэдэ зорюулагдаһан бэлэдхэлэй түсэбтэй зохилдуулан үнгэргэдэһэн медицинскэ шэнжэлгэнүүд замбуулинай «Мир» комплекс дээрэ эхилбэ.

Апрелиин 18-да Александр Волков, Сергей Крикалев, Валерий Поляков станциин түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые шалгаһан, гаргашалагдажа байһан материалнуудые хараадэ абаһан байгаа. Геофизическэ туршалганууд, физическэ упражненинүүдэй хоёр часай хэшээл хараалагдаһан байгаа.

«Прогресс-41» гэжэ ашаанай онгосотой хэгдэһэн хүдэлмэриин графигаар базова блогой түлишын амһартанууд соо окислитель юулэгдэнэн байгаа.

Долоон жэл соо замбуулинай дайдаар ниидэжэ ябаһан замбуулинай «Салют-7» станциин ямараар ниидэжэ ябаһые ниидэлгэ залан хүтэлхэ түб шэнжэлгээ үргэлжэлүүлнээр. 1986 оной август һарада нөөсэнүүдэй туршалганууды хэхын тула бүри үндэр дээрэ замда гаргагдаһан байгаа. Станциин түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй ямараар хүдэлжэ байһан тухай телеметрическэ мэдээсэл Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түбтэ орожо, үргэнөөр шэнжэлэгдэнэ.

СССР-эй арадай депутадта кандидадуудые шэнээр дэбжүүлнэбди

ҮНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ СУГЛААН

«СССР-эй арадай депутадуудай һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин эрилтэнүүдые гүйсэдөөр баримталажа шадаагүй байһан ушарнуудые хараада абажа, СССР-эй арадай депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэгшэдэй тоо 17 болгогдоһон юм. Зүгөөр СССР-эй арадай депутадта 16 кандидат Улаан-Удэ ерэжэ, һунгалтын урда тээхи суглаанда хабаадалсаба. Нэгэ депутадта кандидат — Е. В. Басин суглаанда ерэгүй. Ерэгшэд хэд бэ гэбэл, Буряадай АССР-эй ажалша коллективүүдээр дэбжүүлэгдэһэн РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. А. Бабенко, сэрэгэй алба хаагшад Г. В. Глушков, С. Т. Демченко, Шэтын областиин Тындын үйлэдбэриин кооперативай түрүүлэгшын орлогшо Ю. А. Ефимов, ВЛКСМ-эй Шэтын обкомой хоёрдохи секретарь Б. Б. Жамсуев, СССР-эй АН-ай СО-гой Эрхүүгэй географиин институдай лабораториие даагша Б. М. Ишмуратов, Шэтын областиин Шилкинскэ районой Забайкальска горно-шанаржуулгын комбинадай директор И. Н. Козыренко, СССР-эй медицинскэ эрдэмэй академиин Сибириин отделениин Зүүн Сибириин филиалай түрүүлэгшэ С. И. Колесников, Шэтын областиин «Комсомолец Забайкалья» газетын редактор В. В. Курочкин, Сосновско үйлэдбэриин-геологическа нэгэдэлэй генеральна директор В. Ф. Литвинцев, Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй кафедрые даагша Г. И. Медведев, сэрэгэй алба хаагша В. Г. Мигай, Усть-Кудай 9-дэхи «Мостострой» трестын ахамад экономист В. М. Поспелов, Зүүн Сибириин барилгын управлениин СМУ-гай прораб — бригадир Т. А. Сигитова, Эрхүүгэй областиин 71-дэхи һургуулиин харуулшан А. А. Сосунов, СССР-эй АН-ай СО-гой Сибириин институдай патентнэ таһагые даагша В. И. Тергоев болоно.

Түрүүшээр депутадта 16 кандидат хойно хойноһоо һубарилдан бодожо, өөрынгөө һунгалтын урда тээхи программатай танилсуулба.

Тэрэнэй һуулээр СССР-эй арадай депутадта кандидадуудые дэбжүүлһэн коллективүүдһээ нэгэ-нэгэ хүн үгэ абаба.

Нюусаар дуугаа үгэлгын дүнгүүд сорсолгодобо. Тэрэнэй ёһоор, Эрхүүгэй национально-территориальна 10-дахи һунгуулиин округһоо СССР-эй арадай депутадта кандидадуудаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. А. Бабенко, Зүүн Сибириин барилгын управлениин СМУ-гай прораб-бригадир Т. А. Сигитова, СССР-эй медицинын эрдэмэй академиин Сибириин отделениин Зүүн Сибириин филиалай түрүүлэгшэ С. И. Колесников һунгуулиин бюллетень соо оруулагдаба боолбо.

С. ОЧИРОВ.

РСФСР-һээ ЭРХҮҮГЭЙ НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНА 10-дахи ҺУНГУУЛИИН ОКРУГТО ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҺУНГУУЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИИН

МЭДЭЭСЭЛ

РСФСР-һээ Эрхүүгэй национально-территориальна 10-дахи һунгуулиин округто һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин окружной комисси арадай депутадта кандидадуудые дэбжүүлһэн тухай суглаануудай протоколнуудай, һунгалтын урда тээхи окружной суглаанай протоколой үндэһеөр, тэрэшэлэн 10-дахи һунгуулиин округто депутадта кандидат болохо тухай СССР-эй арадай депутадта кандидадуудай мэдүүлгэнүүдые хараада абажа, Эрхүүгэй национально-территориальна 10-дахи һунгуулиин округһоо СССР-эй арадай депутадта кандидадаар удаадахи хүнүүдые бүридхэлдэ абаха гэжэ шийдэбэ:

нүхэр **Бабенко** Александр Александрович, 1935 ондо түрөө, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Москва хотодо ажаһуугша.

нүхэр **Колесников** Сергей Иванович, 1950 ондо түрөө, СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин Сибириин отделениин Зүүн Сибириин филиалай түрүүлэгшэ, Эрхүү хотодо ажаһуугша.

нүхэр **Сигитова** Тамара Алексеевна, 1952 ондо түрөө, Зүүн Сибириин барилгын управлениин СМУ-гай прораб-бригадир, Эрхүүгэй областиин Саянск хотодо ажаһуугша.

РСФСР-эй Эрхүүгэй национально-территориальна 10-дахи округто һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин окружной комисси.

Коммунис субботнигые угтуулан

ЭХИДХЭЛ ҺАЙНТАЙГААР

«Жилгражданстрой» трестын 1368 барилгашад апрелиин 22-ой удэрые үндэр бүтээсэтэй ажеллаар тэмдэглэхэ эрмэлээлтэйгээр бэлэдхэл хэжэ байна. Субботнигой болоһон удэр 94 гара мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын худэлмэри бэелүүлэгдэхэ. Тиигэжэ арбаад мянган түхэриг субботнигой тоосоондо оруулагдажа, олон шэглэлтэй хүүгэдэй хотын больница барилгада дамжуулагдахаэр хараалагдана. Колхозой базаар һэлбэн заһабарилгада, түб-диспансер, 7-дохи поликлиникэ заһабарилгада, гостиницын комплекс барилгада энэ удэр онсо анхарал хандуулагдаха юм.

Улаан-Удэн гэр бэйрын-коммунальна ажахын албанай худэлмэрилэгшэд баһал горитой худэлмэри хэхэ түсэбтэй. 77,6 мянган дүрбэлжэн метр харгы, 386 гэрнүүдэй подвалнууд, 400 гаран гэрнүүдэй газаахи сэбэрлэгдэхэ, 12 тонно хубсаһан угаагдаха, элдэб янзын 120 машинануудые гаргагдажа, үйлсэнүүдые сэбэрлэхэ, шорой шохой шэрэхэ, олон километр хашаа, хорёонууд, турникедүүд, телефоной кабинануудые, элдэб киоскнууд угаагдаха, шэрдэгдэхэ гэзэ хараалагдана. Харин табан жэлэй жасада 8,5 мянган түхэриг оруулагдаха юм ха.

Сокол, Загорск, Заречный посёлогуудта, түмэр харгы шадар, вокзал дээрэ баһал горитой худэлмэри хэгдэхэ гэзэ түсэблэгдэнэ. Иигэжэ дэлхэйн бүхы ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын һайндэр Майн 1 болотор ниислэл хотомнай тон һайнаар сэбэрлэгдэхэ болоно гэзэ.

Республикын Социальна хангалгын министрэй орлогшо Г. М. Чубукова штабай заседани дээрэ мэдээсэл хэбэ. Юуб гэхэдэ, байгша оной субботнигой үедэ үндэр һаһатай болоһон ганса бэе зондо туһалха, онсолходо, гэр соохиень, сонхо, үүдыень угаажа үгэхэ, түлеэ залһыень хахалха болон бусад ажал хэхэ гэзэ дурадхагдаба. Нэн түрүүн наһатайшуулай интернадта туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй. Железнодорожно райондо 21, Октябрьскада 22, Советскэдэ жараад үндэр наһатай ганса бэе хүнүүд бии юм ха. Тэдэнэртэ ошожо, хэрэгтэй ажалынь хэхэ ахалагша классай һурагшадые, студентнэрые апрелиин 22 болотор тодоруулха гэһэн шийдхэбэри абтаа. Иимэ хэмжээ ябуулга саашадаа заншалта болохо ёһотой гэзэ заагдаһан байха юм.

Бүгэдэ зониие субботнигто хабаадуулха талаар яһала ехэ худэлмэриин юрэнхы дээрээ ябуулагдажа байбашье, дутуу дунданууд үшөөл бии гэзэ штабай гэшүүд онсолоо. Илангаяа пенсидэ гараһан зониие, гэрэй ээзэн эхэнэрнүүдые субботнигто элсүүлхэ талаар абтаһан хэмжээнүүд үшөөл хангалтагүй байна.

Субботнигто бэлэдхэл түгэсхэлэйнгөө шатада оробо гээшэ. Тиимэһээ ойлгуулажжын, эмхидхэлэй худэлмэри улам эдэбхижүүлхэ шухала гэзэ заагдаба.

Манай корр.

ЕХЭ МҮНГЭ ДАМЖУУЛХА

«Жилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралгын 7-дохи управлениин коллектив апрелиин 22-то үнгэргэдэхэ Ленинскэ коммунис субботнигто 157 хүн хабаадаха. Барилгын талмайнууд дээрэ 117 хүн эгээл үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, 9 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын худэлмэри өөһэдынгөө хүсөөр хэхэ байна. Бусад хүнүүд болбосон түхэлтэй болгохо худэлмэридэ хабаадуулагдаха юм. СССР-эй арадай депутат Галина Николаевна Литвинцевагай хүтэлбэрилдэг штукатур-шэрдэгшэдэй бригадын коллектив «Теплоприбор» заводые һэльбэн шэнэлэлгэдэ бүтээсэ ехэтэйгээр худэлжэ, удэрэй даабариие 16 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэнэн уялга абаа. Худэлжэ олоһон 200 түхэриг салин хүлһэеэ хүүгэдэй больницын барилгада эльгэхэ гэжэ тэдэнэр шийдэ. Суута бригадир Василий Константинович Рубцовой толгойлдог коллектив субботнигой удэр туберкулез үбшэнһөө һэргылдэг диспансерэй, 42-дохи кварталда кафегэй барилгада худэлжэ, барилга-хабсаралгын худэлмэри хэхэ даабариая 0,2 процентээр үлүүлхэ. Тиигэжэ 320 түхэриг арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада дамжуулха юм.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада управлениин коллектив 1150 түхэриг дамжуулхаар хараална.

Л. ЛОБАНОВА,
управлениин социалис мүрысеенэй талаар инженер.

АЛМАҺАН ЭЛШЭ ХҮСӨӨР

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» заводой коллектив коммунис субботнигой удэр алмаһан электрын элшэ хүсэ үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллахын тула бэлэдхэлэй худэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна.

Габшагай ажалай һайндэртэ уридшалан тоолоһоной ёһоор, 1300 хүн хабаадаха гэжэ штабай гэшүүд мэдүүлнэ. Олонхинь худэлдэг газартаа ажаллажа, арадай ажахыда хэрэгтэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаха юм. Мүн арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг цехтэ худэлхэеэ 100 хүн эльгэгдэхэ. Тиигэжэ юрын удэрэйхиһөө ехэ эд бараан гаргагдахаар хараалагдана. «Улаан субботын» удэр заводой коллектив эгээл үрэ бүтээсэтэйгээр худэлжэ, 82 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилэн гаргаха юм.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада заводой худэлмэриишэд 4480 түхэриг дамжуулха.

Манай корр.

ЗУРГААН ЧАСАЙ ТУРШАДА

Улаан-Удын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын коллектив субботнигто эдэбхитэйгээр бэлдэнэ.

Коммунис субботнигто 1200 хүн хабаадаха байһанаа мэдүүлээ. Тэдэнэрэй 950-ниинь худэлдэг газартаа ажаллажа, трикотаж хубсаһа гаргаха. Бусад худэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд предприятиингаа оршодог газарые болбосон түхэлтэй болгохо юм. «Улаан субботын» удэр фабрикын коллектив эгээл үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, удэрэй даабариие 6 часай туршада сум дүүргэхэ гэжэ шийдэ. Тиин тэдэнэр 144 мянган түхэригэй 16 мянган хэнэг элдэб трикотаж хубсаһа гаргаха байна.

Фабрикын коллектив арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада 3,2 мянган түхэриг эльгээхэ юм.

Т. ГОЛОВИНА,
гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай начальник.

Сотниковой телличнэ комплексын худэлмэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдэ үгэрсын түрүушын ургаса хуряажа, хотын худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эльгээбэ. Комплексын худэлмэрилэгшэд хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр гүйсэд хангаха худэлөөндэ оролсоходоо, бүхы ажалша бүри һайнаар эмхидхэхэ холын хараата түсэбүүдые зохёонхой.

Валентина Васильевна Шевченко эндэ хэдэн жэлэй туршада огородшоноор худэлхэ үедое, өөрынгөө мэргэжэл шадабари олон хүндэ дамжуулһан байна. Мүнөө үедэ дүй дүршэлтэй огородшон зунай эхиндэ хуряагдаха үгэрсын рассада харуулһална. Коммунис субботнигой удэр эндэхи худэлмэрилэгшэд өөр өөрынгөө ажал дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр худэлжэ, энэ удэрэйнгөө салин хүлһые арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада дамжуулха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. В. Шевченко ажал дээрээ.
Б. ЖАМЬЯНОВАЙ фото.

ГИЛГАШАДАЙ ҮГЭ

...молибденэй комбинадай барилга-хабсаралгын коллектив байгша оной эхиннээ амжалтатайгаар ажаллаа. Энэ жэлэй түрүүшын кварталай дүнгүүд тооцоолоо. Барилга-хабсаралгын худалмэри ...ай түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнэн, ажалай бүтээсэ ...ор дээшэлүүлэгдэнэн байна юм.

...коммунис субботнигые угтуулан барилгашад бэлэдхэлэй худэлмэри хэжэ байна. Субботник үнгэргэхэ штабай ...шалан тоолоһоной ёһоор, ажалай һайндэртэ ...ой юм. Комбинадай бүсад подразделениүүдэй ...ад барилгада хабаадуулагдахаар хараалагдана. ...управлениин худэлмэрилэгшэд шэнэ һургуулиин ...ыг. Шанержуулгын фабрика, бетон үйлэдбэриин ...ын шэнэлэлгэдэ, байрын шэнэ гэрэй ба...ой ехэ худэлмэри хэгдэхэ юм. «Улаан субботын» ...ашед эгээл үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, 6 ...ой барилга-хабсаралгын худэлмэри хэхэ байна. ...дохи участогай коллектив алмаһан хирпиисээр ...ой удэр худэлхэ байһанаа мэдүүлээ.

...ой удэр худэлжэ олоһон 1200 түхэриг арбан хо...ой жэлэй жасада дамжуулха гэжэ барилгашад

Н. ШАГДУРОВА.

ҺУРАГГҮЙ ЕХЭЭР

«Электромашина» заводой коллектив жэл бүри коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадажа, юрын удэрэйхиһөө һураггүй ехэ продукци гаргадаг юм. Уридшалан бэлэдхэлэй худэлмэри һайнаар хэнэгэй ашаар ажалай ёһотой һайндэр мэтээр үнгэргэгдэдэг гээшэ. В. И. Ленинэй түрэһэн удэртэ зорюулагдаһан коммунис субботнигые угтуулан, штабай гэшүүд бэлэдхэлэй худэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна. Тус штабай мэдээсэһэнэй ёһоор, 1499 хүн ажалай һайндэртэ хабаадаха юм. 1113 хүн худэлдэг газартаа ажаллажа, элдэб янзын электродвигательнүүдые, арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха. Бэшэ хүнүүд заводойнгоо ээлдэг газарые болбосон түхэлтэй болгохо юм.

«Улаан субботын» удэр тэдэнэр эгээл үндэр бүтээсэтэйгээр худэлжэ, 115 мянган түхэригэй товарна продукци гаргаха байна. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараанай рознично сэнгээр тоолоходо, 25 мянган түхэригэй продукци цехэй коллектив гаргажа, хэрэглэгшэдтэ эльгээхэ. Тиигэжэ арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада 5670 түхэриг дамжуулха байна.

М. ИВАНОВА,
заводой түсэблэлгын таһагай худэлмэрилэгшэ.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ГҮ ХҮЛЕЭХЭГҮЙ, ШАМДАХАЛ ХЭРЭГТЭЙ

...ой апрелиин 1-һээ ...болотор Баргажанай ...нуудта нуга саб...ыг, тэдэнние ...ой соонь уһалха, үтэг...ыг, ...ой габшагай ажа...ой ...ара соносхогдоо ...ой соносхогдохо...ой. Энэ ажалшадай ажахы...ой ...ой хүлеэхэгүй, шамдахал хэрэгтэй ...ой ...ой ...ой

АЖАХЫ ЭРХИЛЭЛГЫН ЭЛДЭБ АРГАНУУДЫЕ ХЭРЭГЛЭ

МҮНӨӨДЭР РЕСПУБЛИКА ДОТОРНАЙ «КПСС-эй МҮНӨӨ ҮЕ САГАЙ АГРАРНА ПОЛИТИКА» ГЭҺЭН ТЕМЭЭР НИИТЭ-ПОЛИТ ҮДЭР ҮНГЭРГЭГДЭХЭНЬ.

ЭРХИМ УРГАСА АБАХАБ

Урэанда жэлдэ арендэ подряд тухай хөөрэлдөөн боложо, минии анхарал өхэ̄р татаһан байна. Газетэ, журналнуудта энэ̄н тухай бэшэжэ, телевизор болон радиогоор дамжуулганууд хэгдэдэг болоһон байгаа. Манай колхозой түрүүлэгшэ СССР-эй Верховно Соведэй депутат байһан А. П. Калашников энэ̄ндэ анхаржа, энэ аргаар худэлжэ эхилһэн хүнүүдэ̄р хөөрэлдэһэн, тэдээн тухай бидэндэ хөөрэнэн байна. Иигэжэл минии сэдьхэлдэ тарялан даажа абаад, тэжээлэй ехэ аша үрэтэй ургамал болохо куузику ургуулаа һаа, яаха юм гэһэн бодол түрөө бэлэй.

Бэлэдхэл нилээд хэгдэ̄э. Колхозтоёо хэлсэ̄э баталжа, 60 гектар газаар, хэрэ̄гтэй бүхы техникэ бэдэ̄э даажа абааб. Энэ минии газар болобо гээшэ. Эндэһээ баян ургаса хуряажа шадабал, колхозтоёо хэлсээнэй ёһоор тоосожо, үлүү гараһан продукцияа өөрынгөө мэдэлээр худалдажа, олзо оршо абаха байнаб гэжэ ойлгоод байхадаа, урмашаһан, зоригжоһон байхаб. Хэды шэнээн ургаса абабал, хэды олзотой болохо, бүхы гаргашануудаа хаяха байһанаа сэдьхэлдэ шэбшээд ябааб.

Тиигэжэл олён юумэ бодожо, таталдамгүй шадаларае ажаллажа эхилээ һэм. Түрүүшын жэлдэ һайн үрэ дүн туйлаа бэлэйб. Тарялангай гектар бүриһөө 460 центнер ургаса хуряагааб. Харин хэлсээнэй ёһоор 170 центнер абаха ёһотой һэм. Продукциин өөрынь үнэ сэн хоёр дахин хямдараа. Жэшээнь, хэлсээнэй ёһоор 1 центнер нуузикуда 1 түхэрит 10 мүнгэн гаргашалагдаха байгаа һаа, минии ургуулһан ургамалай өөрынь сэн ородоол 55 мүнгэн болоо. Гэхэтэй хамта энэ жэлэй хуряалгын үедэ ургаса хусэдөөр суглуулагдажа шадагдаагүй һэн. Тусхай техникэ байгаагүй.

Үнгэрһэн жэл баһал иимэрхүү дүнгүудые туйлааб. Тиихэдээ хуряалгын үедэ энэ ургамал хуряаха шэнэ технологи худалдан абажа, ургасаяа гүйсэд хуряаһан байнаб. Бүхы ажалаа гансаараа хэхэнь хушэр, тиигээдшье сагшье, хусэншье хүрэхэгүй байна. Ушар иимэнээ колхозойнгоо механизаторнуудтай хөөрэлдэжэ, газараа хахалуулдаг, хуряалгын үедэ баһал худэлгэдэг байнаб. Тиихэдээ тэдэндээ хэлсэһэнэй ёһоор мүнгэ түлэдэгби.

Сэхыень хэлэлдэ... рэ̄ түхэрезн жэл... хэрэгтэй болоно. ... һа тогтоохо, тем... барилха. Хабарта... на, органическа... заатагүй оруулга... рин ургасын гарг... һээ эхилээд ла ... хаһа эхилдэг. Бүх... һөө, хорхой шуу... гылхэ бүхы худ... наб. Мүнөө газ... һэндэ үтэжүүлг... дүүргээд байна... дэ баһал эрхим ... хаб гэжэ сэхэ ...

Х. Ж...

Мухар-Шэбэ... Ленинэй нэрэмжэ... куузикт ...

УРАГШАА АЛХАМАЙ ХЭГДЭБЭШЬЕ...

лишаднай үрэ дүнгүүдэ̄э үшөөл дэ̄эшэлүүлжэ байна. Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сэсуулхада, совхоз соо удэрэй 10—12 центнерэ̄эр ехэ һүн абтана. Урда тээнь гээгдэжэ ябаһан Зарубинай фермэ (даагшань Н. И. Зарубина) нёдондо энэ үедэ 2060 центнер һу һаагаад байгаа һаа, мүнөө тэрэнэ̄э 2981 центнертэ хүргөө. Эндэхид үнээн бүриһөө удэрэй 9,8 килограмм һу һаана. Фермын түрүү һаалгшад В. М. Колоколова, К. Н. Пимкина, Л. А. Алексеева гэгшэд даб дэ̄эрэ гансашье ажахы соогоо бэшэ, район дотороо эгэ̄эл ехэ һу һаатшадай зэргэдэ̄э гараад ябана. Байгша ондо бүхы ажахыгаараа үнээн бүхэнэй һу һаамые 3000 килограммай хэмжэ̄эндэ хүргэхэ арга боломжо манда гүйсэд бии.

Урдань совхоздо һу үйлэдбэрилгэ ходол гарзатай байдаг һэн, Үнеэдэйнгээ һу шэмые эрнд дэ̄эшэлүүлжэ, сагаан эдэ̄э гүрэндэ ехэ̄эр худалдадаг болоходомнай, энэ продукцинаа ашаг олзо горитой абтана. Нёдондо 18 мянган центнер һу (урда жэлэйхинэ̄э 4 мянган центнерэ̄эр ехэ) үйлэдбэрилжэ, сагаан эдэ̄э гүрэндэ худалдалгаһаа түрүүшынхээ 647 мянган түхэ̄ригэй сэбэр ашаг олзо оруулаабди.

Энэ һалбарияа үшөө саашань хүгжөөхын тула үнеэдэ̄э голштина-фризскэ̄э үүлтэрэй ашаг шэмэ ехэ бүхын үреөр үрэжүүлхэ, селекционно худэлмэри үргэнөөр ябуулхаһаа гадна, Түбэй фермэдэ үнеэдые һаадаг бүтээсэ ехэтэй шэнэ онһоон түхэрэлгэнүүдые молокопровод тодхохомнай. Байрануудӹе сэбэр байлгахын тула шэбхэ арилгадаг шэнэ түхэрэлгэнүүдые табихабди.

Ажахын тоосооной гуримаар, арендэ харилсаанай ёһоор худэлдэг болоһонһоо хойшо хонишоднай баһал ургашаа горитой алхам хэжэ байна. Жэшээнь, нэгэдэхи отделениин (эрхилэгшэнь В. Ч. Цыренов) эхэ хонидые харуӱһалдаг 17 гэр бүлын бригадын 13-нинь энэ жэлдэ эуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дэ̄эшэ хурьга түлжүүлнэ. Ахалагша хонишод Ц-Д. Л. Гуржмовтан 460 эхэ хонидһоо 557 хурьга абаа гэхэ гү, али эуун эхэ хонин бүхэнэй 121 хурьга томо болгоно. Баһал бэрхэ хонишод В. Ч. Бадмажапова, П. Б. Одуев, Б. С. Доржиев гэгшэдэй даадаг отарануд эуун эхэ хонин бүриһөө 107—112 хүрэтэр хурьгад түлжүүлэгдэнэ. Совхоз соо бүхы 12,2 мянган эхэ хонидһоо 11.794 хурьгад түлжүүлэгдэнэ гэхэ гү, али эуун эхэ хонин бүриһөө дунда эрэгэ̄эр 96 хурьган томо болгогдожо байна.

Һүүлэй хөөр жэлдэ энэ һалбарида ажахын тоосоо, алмалта, арьбалалтын гурим нэбтэрүүлэгдэжэ, бүхы дэ̄эрэ̄э хонин ажалай ашаг үрэ, сэбэр олзонь зарим тэды дэ̄эшэлүүлэгдэжэ байна гэжэ дэ̄эрэ̄э хэлээ һэм. Түсхайлбал, 1987 ондо энэ һалбариһаа 1.481 мянган түхэ̄ригэй продукци абтажа, 124 мянган түхэ̄ригэй сэбэр олзо оруулагаа һаа, нёдондо эндэһээ 2.390 мянган түхэ̄ригэй нооһо, мяхан үйлэдбэрилэгдэжэ, сэбэр ашаг олзонь 428 мянган түхэ̄ригтэ хүргэгдөө.

Гэбэшье энэ һалбариин ашаг дайнгаа хажууда ажахыһаа үхэрнүүдые арендээр абаад харуӱһална. Ахалагша хонишод В. Ч. Ранжиловтан—20, П. Б. Одуевтан—55, В. Ц. Цыбиковтэн—34 үхэр отарануд дэ̄эрэ̄э байлгажа эдэ̄элүүлнэ, шахана... Эдэнэр жэжэ буруудые абаад, хонидтоёо хамта 2 жэл соо харуӱһалжа, адуулжа, тус бүриинь 350—360 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй болгоод, мяханай комбинадта тушааха юм. Тиигэжэ, жэшээнь, П. Б. Одуевтан жэл соо совхоздоо хэдэн эуун хурьга түлжүүлжэ үгэхэ, хэдэн арбаад центнер нооһо тушаахаһаа гадна, 200 шахуу центнер үхэрэй тарган мяха худалдаха ха юм.һ

Энэмнай эдэ̄э хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхэ хэрэгтэ ёһотойл хубита болонол даа. Һалбари бүхэндэ хүнүүдэй ажалай хубитые иигэжэ ёхэ болгохо арга бии. Тариян ажалда 15—20 хүнэй худэлжэ байһан бригадануудта мүнөө 5—6 хүн бэ̄э дааһан арендэ̄э звено болоод худэлхэдөө, хүн бүхэндэнь хубаахада урдыхинһаа 2—3 дахин продукци үйлэдбэрилнэ бшуу.

Хүн зоной хубиин ажахынуудые эдэ̄э хоолой программа бэелүүлгэдэ̄э эдэбхитэйгээр хабаадуулхые ородоонобди. Бидэ̄э айлнуудтай арендэ̄э хэлсэ̄э баталжа, үлүү үхэр малыень абаад, өөһэдтэнь харуӱһалуулнабди. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, совхоз хубиин ажахынуудай малда тэжэ̄эл үгэнэ, үгэхэ ёһотойшье. Харин арендэ̄э хэлсэ̄э баталаа хадаа бидэ̄э малыень тэжээлээр заатагүй хангаха болонобди. Нүгөө талаараа айлнууд томо болгоһон, шахаһан малаа заатагүй совхоздоо худалдаха, гүрэндэ мяха түшааха түсэбые дүүргэлсэ̄эхэ болоно бшуу.

Худөөдэхи үйлэдбэриин харилсаае нарижуулан һайжаруулаа, ашаг үрыень дэ̄эшэлүүлхэ арга боломжо олон. Энэ талаар аграрна шэнэ политика манда ехэ ашатай туһатай байха, бүхы юумэндэ̄э ээ̄эн ёһоор хандаха арга олгохо гэжэ худөөгэй ажалшад этигэнэ.

Гэбэшье хуушан, заншал болошоһон элдэб тааруугүй ёһо гуримууд ажалдамнай багаб̄эшэ һаад ушаруулна. Колхоз, совхозуудта бэ̄э даагвед ажахыгаа эрхилхэ арга олгохо гэжэ үнинэй ээлсэдэг. Тэд «дэ̄эрэ̄ээ» түсэблэлгэ, түбэй фондо гэ̄эд мүнгэ зөөриемнай таналжа абаха гэ̄э̄ мэтын ушөр ушөөл үгы болоогүй байнаар. Жэшээнь, үнеэдэй һу шэмые дэ̄эшэлүүлхэ, сагаан эдэ̄э ехэ̄эр абадаг болохо бүриннай дэ̄эрэ̄энэ̄э ехэ̄ тусэб-захил табигдана. Иимэ тиимэ продукци үйлэдбэрилхэ гэжэ даабари үгтэнэ. Нёдондо совхоз 1 миллион үлүүтэй түхэ̄ригэй сэбэр олзо абаа. Тэд тэрэнэйнай 340 мянган түхэ̄ригынь түбэй фондо абтаа.

Заримдаа хэ̄э̄э̄ бэ̄э̄ хусэд даажа худэлдэг, өөһэдөө мэдэ̄эд үйлэдбэриеэ̄ эрхилдэг, хүгжөөдэг, социальна асуудалнуудые шиидхэдэг болохо зонбибди гэжэ һанахаар .Тиигэбэшье урма зоригоо мохохогүй, улам ородосотойгоор худэлхэ ёһотойбди гэжэ ойлгодоно. Энэмнай эсэгтэ̄э ашаяа харюулхал эзрэгтэй.

В. МИНТАСОВ,
Зэдын районой
«Октябрьскийй» совхозой
директор.

Хүдөөгэй ажалшад! КПСС-эй ЦК-гай мартын (1989 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэгты! Социалис зөөриин элдэб янзын түхэл шэнжэнүүдэй, ажахы эрхилэлгын онол арганууудай үндэһэ һуури дээрэ оронойнгоо хүн зониие эдэ̄э хоолой зүйлнүүдэ̄эр хангалгые һайжаруулагты!

(КПСС-эй ЦК-гай 1989 оной майн 1-нэй Урэануудһаа).

ТОО, БАРИМТАНУУД

Байгша оной түрүүшын кварталда республикамнай гүрэндэ 12591 тонно мяха худалдаха ёһотой һаа, тэрэнэ̄э 135 процент дүүргэжэ, бүхыдэ̄э 16 561 тонно мяхан тушаагдаа.

Үнгэрһэн жэлдэ республикымнай олон районуӱд энэ үедэ гүрэндэ мяха тушааха даабарияа дүүргэ̄эгүй байһан һаа, энэ жэлдэ худөөгэй бүхы районуӱд гүрэнэй заяха гүйсэд дүүргэ̄э̄. Жэшээлхэдэ̄э, Хойто-Байгалай, Ахын, Тарбагатайн, Захааминай, Зэдын районуӱд түсэбее 104 процент дүүргэ̄э. Загарайн районой шубуушэд энэ даабарияа хоёр дахин үлүүлэ̄э.

Республика соомнай байгша оной апрелиин 1-нэй байдалаар бүхыдее 381 368 эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 107 264 үнеэн, 122 392 гахай, 1978 553 хонин, 63 040 адуун, 3023 766 шубуун тоологдоно.

Үнгэрһэн үе соо худөөгэй районуудта лимидэй ёһоор 720 тонно мяхан, 335 тонно һүн эдее хоолой эмхинүүдтэ̄ гаргашалагдаха, совхозуудай худэлмэришэд болон алба хаагшадта худалдагдаха байһан авд, бодото дэ̄эрэ̄э 728 тонно мяхан, 251 тонно һүн гаргашалагдаһан байна.

АШАЯА ХАРЮУЛХ

Эдее хоолой асуудал хадаа партиин мүнөө сагай аграрна политикын эгэ̄эн шухала шэглэл болоно гээд КПСС-эй ЦК-гай мартын (1989 он) Пленум дэ̄эрэ̄ хэлэгдэ̄э һэн. Энэ̄эниие бэелүүлхэ гэ̄эшэ бидэ̄, худее ажалшадай, гол зорилго болоно. Олон юумэн шэнэ̄эр шиидхэгдэжэ, худее ажахые бодотоёор хүгжөөхэ харгы замуӱд харааладаа гэжэ хэлэхэ байнаб. Мүнөө худөөдэ ёһотой хубилалтануӱд болохо ёһотой гэжэ худөөгэй хүн зон ехэл найдана.

Тиигэбэшье эдэ̄э хубилалтануӱд өөрее болохо бэшэ, харин бидэнэй ородолгоор болохо гэжэ һайн ойлгонобди. Манай совхозой ажалшад һүүлэй жэлнүүдтэ̄ муу бэшэ үрэ̄ дүнгүүдые туйладаг болонхой.

Газар гэ̄эшэ бидэнние тэжээжэ байдаг шухалын үнэтэй баялигнай гэжэ мэдэнэбди. Тиимэһээл тэрэнние ёһотой ээтэй болгожо, ашаг үрыень жэлһээ жэлдэ̄ дэ̄эшэлүүлхэ болонобди. Манай совхоз тарялангай талмайгаар ехэ. Һүүлэй хэдэн жэл соо энэ талмай дэ̄эрэ̄нэ̄э тогтууритай һайн ургаса абтадаг боложе байнхай. Жэшээлхэдэ̄, үнгэрһэн намар бүхыдее 80 288 центнер орооно суглуулжа, урдань үзэгдөөгүй баян ургаса суглуулбабди. Дунда ээрэгэр гектарай 22,3 центнер ургаса хуряагдаа. Һүүлэй гурбан жэлэй дүн абажа харахада, тарялангай гектар бүриһөө дунда ээрэгэр 16,2 центнер ургаса абтаһан байна. Гэхэтэй хамта эдэ̄ жэлнүүднай сагайнгаа уларилай талаар ехэ һайн, тааламжатай жэлнүүд болоо гэжэ тэмдэглэхэ̄э̄ хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн энэмнай манай совхозой механизаторнуудай, агрономическа албанай олон жэлдэ ябуулжа байдаг худэлмэриин дүн болоно. Гол түлэб яажа ургаса дэ̄эшэлүүлэгдээб гэхэдэ̄, нэн түрүүн хэдэн жэл соо удаа дараалан газарай элдүүрилгые һайжаруулһан байнабди. Зонально гурим хэрэглэгдэдэг болоо. Мүн орооного ургамалнуудай сорт һайжаруулагдаа гэхэ гү, али манай эндэхи газарай хуурьнэндэ таарууладаг шэлэгдэ̄э. Энэ талаар туршалгын ехэ худэлмэри ябуулагдана. Газарай хуурьнэ элдүүрилхэдэ̄э̄ һүүлэй үедэ нэгэ доро хэдэн ондоо худэлмэри хэхэ тусхай агрегадуудые хэрэглэнэбди. Жэшээнь, тэрэ хуурьнэ үрбуулангүй элдүүрилхэнэ̄э гадна минеральна үтэгжүүлгэ оруулна, хуурьнэн дэ̄эрэхи бүртаг үбнэ үгы хэжэ, хуурьнэнэй дэ̄эдэ хубинень эвелэрүүлнэ. Энэ̄энэй ашаар хуурьнэ элдүүрилгэ тарилга хөёрой хооронд охи болзор богони болгогдоно. Хуурьнэн шииг нойтоёо алданагүй. Энэ арга ажалай бүтээсэ, шанар нилээд дэ̄эшэлүүлэ̄э.

Гэбэшье энэ ажалдамнай дутагделнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Мүнөө экологическа асуудал ехэ шангаар табигдажа байна. Энэ̄эн тухай партиин ЦК-гай тус Пленум дэ̄эрэ̄шье хүрсэр хэлэгдэ̄э. Тиимэһээ манай ажахы Сэлэнгын эрьеэ̄ байдаг хадаа үнэ, бүзарлахагүйе ородохо болонобди. Ушар нимэнэ̄э минеральна үтэгжүүлгэ ехэ болгоомжотойгоор хэрэглэхэ, гол түлэб органическа үтэгжүүлгэ ашиглаг болохо байнабди.

Хүн зондо элдэб овощ элбэгжүүлхэ гээшэ бидэнэйл зорилго ... манай совхоз энэ продукци үйлдэ̄ ... телаар үнгэрһэн жэлэй түсэб ... Энэ юумэнэ̄э болоноб гэхэдэ̄, теплицэнүүдэ̄ ... журам хазагайруулагдана. Иланг... ургуулагдадаг овощ ургаса мүнгө̄ ... да ургуулха, һуулгаха хэрэг сагай ... оройтоно. Теплицэнүүд соо ... овощ бүри үбэл байхада тариг... эрилгэ мүнөө табинабди. Хаг... са үшөөл доогуур:

Тэрэшэлэн мал ажалай продукци абаха, ехэ болгохо үндэнэ̄ һуурилга... дэ̄, тэжээл элбэгэ̄эр бэлдэлгэ болоно... дэ̄ үнинэй анхарал хандуулагдана... элбэгэ̄эр бэлэдхэгдэдэг болонхой. ... гол анхарал шанартань хандуулагдана... 12 онһоо коммунист ... Һүүлэй жэлнүүдтэ̄ сенаж ехэ̄эр ... лонхойбди. Энэ малай дуратай, ... ехэтэй тэжээл болоно. Энэ жэлдэ̄ ... жэ̄ бидэ̄ түрэл ... оролсоо һэн. Хо... отарануудай дэ̄рэгдэ̄э 100-гаад ... неж деранабди. Үнгэрһэн жэлдэ̄ ... мал үбнэ тэжээлэ̄эр һайнаар ... дэ̄ худалдаха түсэб үлүүлэн ... хото Һуралсалда ... бэлэй. Тэндэхи уни... гуримда орожо эхилэнхэй. ... һалбаринууд худэлмэрнин эсэгэ̄ ... дэ̄эр худэлжэ, салингаа валова ... шоһоо абадэг болонхой. Хунуг... тооложо һуража байна. Урдань ... мэн үгы һэн ааб даа. Хүнүүдэй ... дэ̄эшэлэ̄э. Энэ жэнһээ совхозоо... нэ подрядта ороохо бэлэдхэлэ ... на. Олон асуудалнууд эли бэшэ̄ ... шэ. Һаа энэ̄эн тухай СССР-эй Верх... ведэй Президиумэй Указ гарг... асуудалнуудые хуулита болгобо. ... мэри хүгжөөжэ, шиидхэгэ ёһотой... Эдэ̄ үдэрнүүдтэ̄ манай тариг... хуурьнэнэй шииг нойто тогтоо... ри хэгдэжэ дүүрэнтэбэ. Энэ жэлдэ̄ ... тарилгада томодхогдоһон зоёр б... баадаха юм. Тэдэниие коммунис... Цыремпилов, П. А. Петров гэгшэ̄... но. Үнгэрһэн жэлдэ 4 звено худ... Тэдээндэ даалгагдаһан газарынь ... рее элдэб байжа, эсэсэй дүнгүүд... бэшэ̄ байгаа. Тиимэнэ̄э энэ жэлдэ̄ ... хообди. Эртын тарилга ородоо... рийн 4 удэр соо дүүргэхэ̄э̄ зорилго... Апрелиин 26-да тарилгаяа эхилэ̄... Онсолон хэлэхэдэ̄, бидэ̄ газарай... болгохо талаар ехэ̄ худэлэ̄эр ... ябуулжа байнхай гээшэбди. Хэ... яһала ойлгодог боложо байна. ... Һүүлэй жэлнүүдэй дүн гэрэлэгэ̄ ... наб. Эзэтэй, саг үргэлжэ харуу... байдаг газар хэ̄э̄эдэшье аша үзэ... ха ха юм.

С. МО...

Ивалгын районой Оронгын сов... ургаса ургуулагшадай цехэй ...

АЖАХЫМНАЙ ЕРЭЭДҮЙ—МАНАЙ ГАРТА

Партиин XXVII съездын һүүлэ̄эр орон доторнай ехэ хубилалтануӱд боложо байна. Хубилган шэнэдхэлгын арюун һэбшэ̄эн манайшье ходолон Уланхаанай совхозодо хүрэжэ ерэнхэй. Иигэжэ ажахымнай һалбариннуудта ажахын тоосоон, хамтын, гэр бүлын арендэ̄э подряд нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ. Зүгөөр энэ хэрэгтэмнай олон бэрхэшэ̄лнүүд ушараа, ойлгоогүй юумэн үзэгдее һэн. Тэд мүнөө эдэ̄эндэмнай КПСС-эй ЦК-гай мартын (1989 он) Пленум дэ̄эрэ̄ одото харюуннууд үгтэжэ, бидэ̄ ехэ баярлаабди. Иигэжэ партиин аграрна политикые бидэ̄ худөөгэй зон һайшаан дэмжэжэ байнабди. Энэ политикые хайшан гэжэ ойлгохо, ажабайдалдаа, ажал хэрэгүүдтэ̄э яажа нэбтэрүүлэх болонобӥбди? Энэ асуудалда харюусажа туршаһуу.

Би мүнөө Хэнхэсэр нютагта гэр бүлөөрее 125 толгой эмэ хашарагуудые харуӱһалжа байнхайб. Намтай хамта минии һамган Сэржүүни, дүү хүбүүн Степан гэгшэд худэлмэрилнэ. Бидэ̄ худэлмэриеэ̄ гэр бүлын подрядай ёһоор эмхидхэнэ гээшэбди. Ушар юуб гэхэдэ̄, манай эсэгэ О. С. Берельтуев эбэртэ бодо малай хөёр түүртэ харуӱһалжа байнаяа, нэгыень намдаа найдаһан байна. Иигэжэ гэр бүлын подрядай хэлсэ̄э совхозой дирекцитэй баталаа һэмди. Зүгөөр энэ хэлсэ̄эмнай саарһан дэ̄эрэ̄э үлэ̄энхэй.

КПСС-эй ЦК-гай үнгэрөөшэ Пленум дэ̄эрэ̄ нэн түрүүн гаарые ээ̄этэй болгохо гэ̄эн шиидхэбэри абтаһан байна. Энэмнай тон һайшаалтай гээшэ ааб даа. Үнэхээреешье, хэдэн арбаад жэлнүүдэй туршада хэды ехэ газар хаягдаа, ээ̄эгүй боложо, үрэжэлтэ хусэ̄э алдаа гээшэб? Бидэ̄ саашадаа гансал арендэ̄э подрядай гуримаар хэдэлмэриеэ̄ эмхидхэбэл, газараа ёһотойл ээ̄этэй болгожо шадаха байнабди.

Манайда иимэ арга боломжонуӱд яһала бии. Жэшээнь, бидэндэ сабшалангай газар, Т-25 түхэлэй трактор даалгагдаһай. Тиихэдэ̄ бидэ̄ сабшалангаа уһа бүлэдэг станциин ашаар уһалдаг байнабди. Иигэжэ жэл бүри даажа абаһан малдаа хүсэд хүрэхэ үбнэ бэлэдхэнэбди. Зүгөөр манай арендэ̄э подрядта ороохо болоходо, шиидхэгдээгүй олон асуудалнууд һаад хэнэ. Нэгэдэхеэр, малаймнай, мүн өөһэдымнай байра байдал хуушаранхай. Тиихэдэ̄ совхоздомнай экономическа албан бөлгууламжын худэлмэри хүсэд һайнаар ябуулнагүй, олон юумэ ойлгоногүйбди. Манда экономическа һуралсал ехэ хэрэгтэй.

КПСС-эй ЦК-гай тус Пленум дэ̄эрэ̄ город болон худее нютагай хоорондохи харилсаа холбоое бүри үргэдхэхэ тухай хэлэгдэ̄э. Хараад үэ̄эхэдэ̄, хото худее хөёрой хоорондохи илгаа тон ехэ. Жэшээ болгон, заводой худэлмэришэн малшан хөёрые абажа харая. Худэлмэришэн сүүдхэ соо найман тухай туршада ажаллаад, неделидэ̄э хөёр удэрэй туршада амарна. Тиихэдэ̄ тэдэнэй ээлжэ̄этэ амаралтань малшадайхида өрходоо неделеэр ута байдаг. Гадна худэлмэришэд менай үйлэдбэриилнэн эдее хоол хүнгэн сэнгэ̄эр худалдажа абадаг байна. Харин бидэ̄ мал ажалда худэлжэ байгаад, заримдаа нэгэ килограмм мяха 4 түхэриг 50 мүнгөөр худалдажа абанабди. Энэмнай хайшаа юм? Гэхэтэй хамта, малшад ямаршье амаралтагүйгөөр ажаллана гэхэдэ̄, алдуу болохогүй. Завод болон фабрикануудай үйлэдбэрилэн гаргаһан продукциин (хувсаһа хунарай, техникын) үнэ сэн жэл бүри дэ̄эшэлнэ̄. Тиихэдэ̄ бидэ̄ хоморой зүйл болоһон эд бараа худалдан абаха аргагүйдэнэбди. Иланганаа үхибүүдэй һайн хувсаһа олохонь бэрхэтэй байдаг. Нэгэ иимэ жэшээ абажа харая. Бидэ̄ «ИЖ-Юпитер» түхэлэй мотоцикл захяад, тэрэнэ̄э мүнөөшье болотор абажа шаданагүйбди.

Партиин ЦК-гай энэ һүүлшын Пленум дэ̄эрэ̄ худөөгэй ажаллшадта ехэ анхарал хандуулна, тэдэниие алишье талаһаань хүсэд һайнаар хангаха тухай хэлэгдэнхэй. Манай гүүртэ̄ совхозой түб Уланхаан һуурин̈һаа 35 модоной зайда оршодог. Холол гээшэ ааб даа. Хэнхэсэр нютагнай һамаахай нютагай хажууда юм. Эндэ̄ 4—5 малай байра бии. Зүгөөр мүнөөшье болотор эндэмнай телефон татагдаагүй байнаар. Тиихэдэ̄ гүүртэнүүд дэ̄эрэ̄ багахан баннинуудые бариха саг тулажа ерэ̄э.

Минии зүрхэ̄ сэдьхэлые үшөө нэгэ асуудал зобооно. Би өөрее эвенк яһатан болоноб. Мүнөө хори гаража ябанхайб. Минии бага наһан Жэргэ, Мүншөө, һамаахай нютагуудта үнгэрее. Эдэ̄ нютагуудта имаатал эвенкнүүд ажаһуунна гээшэ. Би хара багаһаа түрэл ой тайгаараа, хада уулаараа үхэрэй хойноһоо ябажа, нютагаа һайнаар мэдэхэ болонхойб. Нютагаймнай байгаали хэды һайхан байгааб даа? Эндэхи Умхэйн, Һэюугэй аршаангуудай амидаралта хүсэниинь сэгнэшэгүй юм. Тужа тайгань. Ан гүреелынь. Нэгэ үгөөр хэлэхын аргагүй. Зүгөөр эдэ̄ һүүлэй жэлнүүдтэ̄ түрэл нютагаймни байгаали гамгүйгөөр эдлэгдэжэ, бузарлагдажа байнхай.

Хурамхаанай леспромхоз хэдэн мянган гектарта модо отолжо, хадын горхонуудые хатаагаа. Тиигэжэ Баргажан голой уһан бага болонхой. Жэргэ нютагта ан гүреел хамгаалха тусхай заказник арбан жэлэ̄эр нэгэдэнэн байгаа. Иигэнэ̄эр энэ заказник болоюулагдажа, эндэхи ой тайгын модон отологдохоёо байна. Ой тайгымнай ан гүреел хомор болоо. Тиихэдэ̄ Умхэйн ба Һэюугэй аршаанууд хайша хэрэгэ̄эр ашаглагдана. Саашадаа эдэ̄ аршаанууд үгы боложо магадгүй. Тиихэдэ̄ һүүлэй жэлнүүдтэ̄ хэды ехэ тужа, ой түймэртэ̄ дүреөб, шатааб! Иигэжэ түрэл тоохо... ээ̄эгүй болоод ба... промхозуудта ямар... хаб даа. Тэдэнэрэ... дүүргэбэл болоо. ... зой Һүүлэ̄эр эн... үлэхэб? Хооһон тал... жэ бидэ̄ түрэл ... ааллана гэ̄эш...

В. БЕ...

Хурамхаанай ...
Уланхаанай ...
залуу ...

...ДЕЭ ХОО...

...дын мяханай ком... ...Ивалгын кондитерска... ...хүтэлбэрилэгшэд... ...продуктнуудые болон... ...ска зүйлнүүдые эль... ...ивэр хэлсэ̄этэ уялга... ...дүүргэхын тула бодо... ...нүүдые абанагүй гэ... ...публикын Арадай хи... ...комитедэй, гүрэнэй ар... ..., Агропромбанкын, ... министерствын хам... ...далтаар элирүүлэгдэ̄э... ...й комбинат 1988 ондо... ...худалдаха түсэбее... ...ект дүүргэһэн байба... ...ортиментын талаар... ...уялганууда дүүргэ̄э̄... ...болбол, 1988 оной нэ... ...нарталай туршада ниим... ...хоолой управленин... ...удай нэгэдэхи трест... ...тонно мяханай про... ...дүүргэ̄эн байба... ...тулее комбинат... ...хэрэгтэй яла түлэ̄эн... ...ихэдэ̄ столовонуудай... ...трестдэ̄ 45,9 тонно... ...продукци бэгаар эль... Тэрэнэйнгээ түлее... ...хэрэг яла түлэхэ баа... ...н. ...ш жэлэй туршада... ...комбинат 122,7 мян... ...рэг яла түлее, тэрэ... ...ортиментын талаар... ...дүүргэ̄эгүй байнанай... ...10,5 мянган түхэриг... ...консервэнүүдые гу... ...эдэ̄ оруулха түсэ̄...

Арадай б...

...ЫНААН Б...

...МҮНХЭР...

...ута наһа наһа... ...нүхэр түхэй гэрэлт... ...дурасхаал олон... ...бинаройнь һанаан бо... ...бүхөөр мүнхэрэн... ...ын сэдьхэлтэй хүн... ...рэ̄ багша, шадамар... ...лэгшэ, үнэн сэхэ нут... ...й совет патриот ябаа... ...М. Убугуновые дам... ...тэ̄, дайнай хойто... ...шье заалгаһан хүн... ...ра һайхан үгөөр дур... ...Тэрэ̄энтэй уулзаһан... ...заалгаһан хүн бүхэ... ...ндэ̄ толормо сарае... ...низ шадае.

Хабаатай сут Буряа... ...Һүргүүлиин үндэһэ... ...ыншадай нэгэн бай... ...ксандр Митахович... ...тухай хөөрөөгөө...

...Убугунов Эрхүүгэй гу... ...Бооһоной волостиин... ...гүүринда дунда шадал... ...шанай бүлэдэ̄э 1905... ...эн юм. Бүри залуу... ...граждан дайнда... ...ирьтэ̄ хабаадалсаа. ...бол комсомолой гэ... ...12 онһоо коммунист... ...Үүнэй шэнэ̄ажабайдал... ...лонхойбди. Энэ малай дуратай, ... ехэтэй тэжээл болоно. Энэ жэлдэ̄ ... жэ бидэ̄ түрэл ... оролсоо һэн. Хо... отарануудай дэрэгдэ̄э 100-гаад ... неж деранабди. Үнгэрһэн жэлдэ̄ ... мал үбнэ тэжээлэ̄эр һайнаар ... дэ̄ худалдаха түсэб үлүүлэн ... хото Һуралсалда ... бэлэй. Тэндэхи уни... гуримда орожо эхилэнхэй. ... һалбаринууд худэлмэрнин эсэгэ̄ ... дэ̄эр худэлжэ, салингаа валова ... шоһоо абадэг болонхой. Хунуг... тооложо һуража байна. Урдань ... мэн үгы һэн ааб даа. Хүнүүдэй ... дэ̄эшэлэ̄э. Энэ жэнһээ совхозоо... нэ подрядта ороохо бэлэдхэлэ ... на. Олон асуудалнууд эли бэшэ̄ ... шэ. Һаа энэ̄эн тухай СССР-эй Верх... ведэй Президиумэй Указ гарг... асуудалнуудые хуулита болгобо. ... мэри хүгжөөжэ, шиидхэгэ ёһотой... Эдэ̄ үдэрнүүдтэ̄ манай тариг... хуурьнэнэй шииг нойто тогтоо... ри хэгдэжэ дүүрэнтэбэ. Энэ жэлдэ̄ ... тарилгада томодхогдоһон зоёр б... баадаха юм. Тэдэниие коммунис... Цыремпилов, П. А. Петров гэгшэ̄... но. Үнгэрһэн жэлдэ 4 звено худ... Тэдээндэ даалгагдаһан газарынь ... рее элдэб байжа, эсэсэй дүнгүүд... бэшэ̄ байгаа. Тиимэнэ̄э энэ жэлдэ̄ ... хообди. Эртын тарилга ородоо... рийн 4 удэр соо дүүргэхэ̄э̄ зорилго... Апрелиин 26-да тарилгаяа эхилэ̄... Онсолон хэлэхэдэ̄, бидэ̄ газарай... болгохо талаар ехэ̄ худэлэ̄эр ... ябуулжа байнхай гээшэбди. Хэ... яһала ойлгодог боложо байна. ... Һүүлэй жэлнүүдэй дүн гэрэлэгэ̄ ... наб. Эзэтэй, саг үргэлжэ харуу... байдаг газар хэ̄э̄эдэшье аша үзэ... ха ха юм.

С. МО...

Ивалгын районой Оронгын сов... ургаса ургуулагшадай цехэй ...

ЭГЛЭХ...

Сэхьиень хэлэхэд, ... рээ тухэрээн жэл ... хэрэгтэй болоно. Үй... ha тогтоохо, техникэ... барилха. Хабартаа ... на, органическа ... заатагүй оруулха хэр... рин ургасын гаража ... hээ эхилээд лэ эгэ... хаha эхилдэг. Бүрт... hөө, хорхой шумуу... гылхэ бүхы худэлмэ... наб. Мүнөө газарай... hэндэ үтэжүүлгэ ... дүүргээд байна... дэ баhал эрхим ургэ... хаб гэжэ сэхэ хэлэ...

Х. Э...

Мухар-Шэбэрэй ...

Ленинэй нэрэмжэтэ ...

нуузику ...

арэ...

О...

Энэ жэлдэ Яруун... «Коммунизм» колхо... торно-тарьяан ажалай ... гада тус тустаа 170 ... тарьялан арендэдэ... Ороохото ургамалну... гуулха эдэ арендэ... вүүдые задуу мэргэ... чин Будожанаев, ... механизатор Никол... гэгшэд толгойлно. Т... хы тарилгаа эршэм... логөөр хэхээр хар... хэдэ эрхим шанар... хи газарта таарahан ... тын «сэлэнгэ», «бур... гэhэн шэнинсын үрэ... га хэгдэхэ. Һаяхан ... тивүүд тустай СЗП-ІІ... сеялкэнүүдээр ми... үтэгжүүлгэ оруулжа ... Иигээд эртын тарилга ... Арендэ коллектив... жэлдэ бүхыдээ 37 500 ... ороohо абаха зорил...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... hаа] Р. Будожанаевай... дын гэшүүд Н. Ж. ... А. Ц. Дамбаев, Б. Ж. ... гэгшэд колхозой ахл... ном Н. Ц. Аюшинта... дэжэ байна.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ ...

О...

ОУЛХА...

...ческа үтэгжүүлгэ ехэ... байнабди.

... элдэб овощ элбэгэр ... бидэнэйл зорилго ха ... э энэ продукци үйлдэ... hэн жэлэй түсэб дүүр... болоноб гэхэдэ, технол... ейруулагдана. Иланга... г овощ ургасе муутай, ... hуулгаха хэрэг саг ... еплицэнүүд соо ургуул... бэл байхада тарижа ... табинабди. Хартаабки... ргуур:

мал ажалай продукти... лгохо үндэhэ hүүрмий... бэгэр бэлдэлгэ болоно. ... ихарал хандуулагдана, ... дхэгдэдэг болонхой. Т... шанартань хандуулг... удтэ сенаж ехээр дарад... нэ малай дуратай, аш... болоно. Энэ жэлдэ хо... hэргэдэ 100-гаад центн... н. Үнэгэрhэн жэлдэшэ ... гээлээр hайнаар хангал... продуктнуудые абаха, ... түсэб үлүүлэн дүүргэг... бэ ажахы эрхилэгын... ю эхилэнхэй. Мүнөө ... хүдэлмэрнин эсэсэй дүн... селингаа валова олс... болонхой. Хүнүүд м... ма байна. Урдань нимэ... ө даа. Хүнүүдэй эдэбэ... жэлhээ совхозоорөө ... рохо бэлэдхэл хэгдэж... алнууд эли бэшэ байна... hүхай СССР-эй Верхове... нүмэй Указ гаража, ... хүүлита болгобо. Энэ ... , шинидхэхэ ёhотойбди... дтэ манай тараялан ... г нойто тогтоохо ... рэнтэбэ. Энэ жэлдэ хо... дхогдоhон хөөр бриг... дэнике коммунистнуу...

А. Петров гэгшэд толг... элдэ 4 звено хүдэлhэн ... ргдаhан газарынь үрэ... ga, эсэсэй дүнгүүдынь ... нимэhээ энэ жэлдэ то... тарилга оройдоол хүд... ю дүүргэхэ зорилгото... тарилгаяа эхилхэбди.

хэдэ, бидэ газараа ... ехэ хүдэлмэрэ ... ай гээшэбди. Хүнүүд... боложо байна. Энэ... эй дун гаршэлнэ гэхэ ... г үргэлжэ харуулагдаг... эдэшье аша үрэез хэрэ...

С. МОНХОЕВ,

оной Орончын совхозо... шадай цехэй начальни...

...хэ түрэл тоонто ... гүй болоод байна. ... эмхэзүүдта ямар хамаа ... даа. Тэдэнэрта ... ргэбэл болоо. Леспр... hүүлээр эндэмнай ... хэб? Хоohон тала гү... бидэ түрэл нютаг... тойл эзэд болохо эр... набди.

дэ бүхы асуудалнуу... эмхи зургаануудта ... ин хэлсэгдэжэ, зүб ... риеэ олохо аабэ ... данаб. Харин бидэ хэ... түрэл нютагайнгаа ... ааха, ажаллаха байна... гэхэдэ, ажахымнай ... манай, залуу үеэнэй ... а юм. Энэниие совхо... й залуушуул яhала hа... одог. Тиимэhээ ... ай залуушуул олон... лана гэгшэ...

В. БЕРЕЛЬТУЕВ,

Хурамхаанай район... Уланхаанай совхоз... залуу малчи...

Республикын арадай хиналтын комитедтэ

...ЭЭ ХООЛООР ХАНГАЛГА ЯМАР БЭ?

...ө мяханай ком... ...ын кондитерска ... хүтэлбэрилэгшэд ... ...ктнуудые болон ... үйлнуудые эльэ... ...лэсээтэ уялга... ...ын тула бодо... ...ые абагаүй гэ... ...ын Арадай хи... ...дэй, гүрэнэй ар... Агропромбанкын, ...истерствын хам... ...тар элируулэгдэ... ...бинат 1988 онд... ...далдаха түсэбее ... дүүргэhэн байба... ...ментын талаар ... ...нуудаа дүүргэ... ...а, 1988 оной нэ... ...ай туршада ниин... ...ой управленийн ... нэгэдэхи трест... ...о мяханай про... ...эльгээгэ. Тэрэ... ...комбинат ... яла түлэhэн ... столовонуудай ...ктэй 45,9 тонно ...ргүй багаар эль... ...нгэ түлөө ... ала түлэхэ баа... ...элэй туршада ...бинат 122,7 мян... ...ала түлөө, тэрэ ...ментын талаар ...гүй байhанай ...мянган түхэриг, ...ргэнүүдые гу... ... оруулха түсэ... бее дүүргэгүй байhанай түлөө 11,1 мянган түхэриг яла түлэбэ.

Бүряадай АССР-эй Гүрэнэй арбитраж мяханай комбинадай продукци эльгээгээгүй байhан түхай асуудалаар 15 хэрэгүүдые хараха үзөөд, 79,6 мянган түхэриг яла түлүүлхэ шиидхэбэри абаhан байгаа. Энэ талаар хэлсээтэ уялгануудаа бүдүүлигээр хазагайруулдаг байhанайнь түлөө үшөө 30,9 мянган түхэригэй яла түлүүлхэ болоо hэн.

Түс комбинат муу шанартай продукци эльгээhэнэйнгээ түлөө үнгэрhэн жилдэ үшөө 66,7 мянган түхэригэй яла түлэhэн юм. Үхэр мал комбинадта тушааха график hайнаар сахигданагүй. Колхоз, совхозуудта ошожо, мал тушаажа абаха талаар хэмжэнүүд абтанагүй.

Ивалгын кондитерска фабрика продукци худалдаха талаар 1988 онойнгоо түсэбые 95,6 процент дүүргээ. Хэлсээтэ түсэб аяар 196 мянган түхэригөөр дутуу дүүргэгдэ. 1988 оной нэгэдэхи кварталда «Роспродторг» предприятида 114 тонно пряник, 11 тонно драже, 11 тонно ирис дутуу эльгээhэнэйнгээ түлөө кондитерска фабрика 7,1 мянган түхэриг яла түлөө.

Улаан-Удын мяханай комбинадай, Ивалгын кондитерска фабрикын хүтэлбэрилэгшэдэй. Зүгhөө гүрэнэй түсэб болон ...ргүүлэгдэ... ...ргэ... ...ргэ... ...рг

Түрэл нютагаймнай түүхэһээ

ТҮДЭБ ҮБГЭН

МАНАЙ ҺУУРИННҺАА хойо бэшэ Баруун-Гол гэжэ нютаг бии юм. Бэшэ нютагуудта орходоо, эндэ хада уулануудынь налуу, уужам. Тала дайдань 400—500 гектар гээд хэлсэдэг. Урдань эндэ дүшеед айл һуудаг байгаа, Адуу мал үсхэбэрилхэдэ таатай, ургаса һайнтай. ямаршье жилдэ гандаха, хатаха гэжэ байдаггүй.

Эндэ анхандаа Нуртаев үбгэн түбхинэһэн, һуурижаһан байгаа. Тиигээд зоери зеешэгүй, һууха, эдлэхэ газаргүй хүнүүдтэ хандажа, манай нишэ түргэн ерэгты, тэрэгүй һаа эндэхи хоёр, гурбан баяшуул газар дуурьиень эзэлжэ болохо гэжэ хэлэхэдэнь, айлнууд олон болоһон юм.

Түдэб анханһаа хүндэ хандасаараа элдин зеелэн абари зантай, ухаан бодолоороо гүнзэгы, ёһо заншал һайн мэдэхэ, нэгэ тиимэ — үндэр аад, туранхай шарайтай үбгэн байһан юм. Үзэһэн, мэдэһэн үодынгаа сагые удалан, хүн зондоо хеерэхэ, үнэн үгын һабагша татадаг үбгэн бэлэй. Зеери зеешэ хуряаха ябадалые таһа арсаха, сайгаа сайлгаха үнеэтэй, унаха моритойхон һуубал болоо» гэдэг байгаа.

Баруун-Гол гээд хэлсэдэгбди. Энэмнай одоол агнуурийн талаар эгээл баян дайда, элдэб түрэлэй ангуудаар баян хэшэгтэй нютаг юм. Районой түб Орлигһоо 70-аад модоной зайда харгы зам байдаггүй, энэ багаар Аха гол хэдэн һалаа боложо урдадаг, Тиимэһээ иишэ зоной ябадаргүй дээрэһээ зоргоороо ерэзд, агнаад ошохо эгээл сулее дайда гээшэл даа.

Урдань Баруун-Голой хүнүүд Алайр, Эрхүүгээр ябадаг байгаа. Мүн эндэһээшье хүнүүд ерэдэг, хоорондоо ходо ябалсажа, оролсожо байһан. Байн һайн үнгэтэй ангай арһа Алайрай баяшуул ехэл дуратайгаар абадаг, үнэ сэншье ехээр түлэдэг һэн. Байн байтараа Шарзада тусхай магазин бериг даад, тэндэ ехэ-ехэ наймаан болодог байгаа.

Тэрэ үедэ ород хэлэ талмүл мэдэхэ болоһон Түдэб үбгэн Алайр руу ябадаг болобо. Бэшэг, ном хаана үзэһэн байхаб, айлай хара ажал хэжэ ябаһан, үгытэй ядуу хүн ябаг ха юм даа.

Уг удхаһаа айл боложо түбхинэһэн Түдэб Нуртаев үхибүү хүлеэжэ ядахадаа, һоёд угтанһаа хүбүү үргэжэ абаһан юм. Урдань Хоншондо һоёдууд ажаһуудаг һэн. Баруун-Голой ангуушад Хоншондо, Зүүн-Саяанай хада хабсагайнуудаар агнуури хэдэг байгаа. Газаа тойрон эрьелдэһэн зонние ангуушан гэжэ хэлэдэггүй һэн.

Түдэб үбгэнэй агнадаг газарынь Ёотомой байгаа. Тэндэ хэрмэн олон, худэри, һолонгошье бии һэн. Нэгэтэ Түдэб үбгэн тэрэл хангайдаа гаража агнаба. Ээлжээтэ агнууридаа ябажа ябатараа уһатай бишыхан хонхор харажархиба. Энэмни юун уһан байха юм гээд, амталаад үзэхэдэнь, тад ондоо үүхадань бэедэ туһатай байһаниинь мэдэгдэбэ.

1954 ондо энэ нютагай хүбүүн Ким Базарович Шарастепанов геологическа зодэм шудалжа практикада байхадаа, энэ Ёотомойн хада хабсагайн байгаалние шэнжэлһэн, тэрэ аршаанние үзэһэн. мүн эндэ графит бии гэжэ баталһан юм.

Түдэб хубүүтэй болоо. Тэрэ үритэй болоһондоо баярлаһан, үргэмэл хубүүгээ гэртэхиндэнь бусаагаа. Хубүүнэйнгээ арба хүрэхэһее дахуулаад, хубшэ тайгада агнуурида гараха, худэлмэридэ һургаха, заахан гол горхонуудта загаһа агнуулха, тиигэ тиигэһээр Дамба хубүүн ангуушан болоо һэн.

1918 оной намар. Совет засаг тогтоохо ехэ худэлеен болоо. Эгээл энэ үе соо хубисхалай ерэжэ байһаниие холын һарьдаг уулын саагуур һуудаг зондо хэн зугаа, бэшэг хүргэхэ байгааб, юуншье дуулдаагүй, мэдээшьегүй. Улаан сэрэгшэдтэ ехэ туһа хүргэдэг байгаа. Календаришвилинн сэрэг харгы замаа алдажа, теерижэ ябаһаар Саяан уулые дабажа, тэрэнэй ара талаер урдаһан Аха голой урасуал барин орожо ерэһэн юм. Тэнэр нютагай зондо хандажа, харгы зам мэдэхэ һайн үбгэн хүнүүдые үгэжэ туһалыт гэһэн байгаа. Гуйлтыень шиидхэхэ гэжэ Мойлтодо хүнүүд сугларжа, хоорондоо хэлсээд, Нуртаев Түдэб Хамаганов Хуутаан хоёрто харгы зам заажа үгэхэ, хүрэхэ газартань хүргэхэ, харгы замдань тэдэнние һайнаар, бүтэн бүринеер абажа ябаха гэһэн ряа суглуулжа үгее. Сэрэгшэд Түдэбэй хэлэһэнэй ёһоор, үгэ хүүр соонь ябаа. Арбаад хоноод, тэдэнэр Алайрай уужам талада гаража, хүрэхэ гэһэн газартаа хүргүүлээ.

Түдэб үбгэнэй тэдэнтэй хахасахада, хамаг сэрэгшэд, тэдэнэй командир айхабтар ехэ баяр баясхалан хүргэһэн юм. Сэрэгшэдэй зүгһее Түдэб үбгэндэ В. И. Ленинэй дүрсэ бэлэг болгогдон барюулагдаа һэн. Түдэб тэрэнние зүрхэнэйнгее хажууда үбсүүндээ хадагалжа ябаа. Сэрэгшэдые хахад һарын туршада дахуулаад, үбгэнэй гэртээ бусажа ерэхэдэнь, гэр байрашье байбагүй. Гэрыень баяшуул һамгантайнь галдажархиһан юм. Дамба хубүүень барижа хулеэд, алаха гэжэ байтарнь, тэрэнь муухай зэрлиг дайсадай гарһаа мултаржа, Балтаг-тада Морхо гэжэ айлайда ерэжэ, хоргодоһон юм. Түдэб үбгэндэ нютагайнь зон али болохоор туһалаа. Уданшьегүй Дамба хубүүниинь айл болоо. Түдэб үбгэн магазинай харуулшанаар ажаллаа. Загаһа агнажа, магазинда тушаадаг байгаа. Дамба агнуурида угаа бэрхэ болоһон, хэрмэ, булга яһала олзолдог байгаа. Нютаг соогоо эгээл бэрхэ ангуушан байһандаа Дамба элдэб шангуудые. Хундэлэлэй грамотануудые абаһан байха. Суута ангуушан гэ-дэдэг бэлэй 1927—1928 онуудта Баруун-Голдо коммуна, артель байгуулагдаа бэлэй. Мойлтодо Ербановай нэрэмжэтэ коммуна байгуулагдаа. Хожомынь «Улаан-Шулуута» гэжэ колхоз болгогдоо һэн. Хамтын ажахы байгуулха хэрэгтэ нютагайнь эдэбхитэд гэхэдэ, Соётов Бальжир, Иванов Доржо, Сантибаев Гунсэн, Самбялов Нанзад, Нуртаев Дамба, Самбялов Дэмба, Гушеноев Нанзад, Ошоров Сэсэрон, Тагланова Дыжид Имеев Дагба, Сантибаева Нядбад, Сырен-Базар, Лопсон Шарастепановууд, Папаев Данзан, Урбаев Даша ба Шарлай, Ивэнов Даша, Сыренов Даша гэгшэд болоно. Ажахын түрүүшүүлшье олон байгаа. Адууһа малаа олошоруулхын хойноһоо ехэ ороддолго гаргадаг һэн. Тэрэ үедэ үндэр наһатаньда үзэг бэшэг заалганьда Дагба Имеевэй үүргэ ехэ һэн. Баһа Замбалова Нядбад үзэг заадаг байгаа. Дамба Нуртаев колхоздоо элдэб тушаал даажа ябаа. Тэрэ завхоз байгаа. МТФ-е даагшаар ажаллажа байхадаа, малайнгаа үүлтэр һайжаруулхын хойноһоо ехэ ороддолго гаргадаг һэн. Дамба малшадта, хонишодто үбһэ тэжээл абаашажа ябатараа, гэнтын аюулһаа наһа бараа бэлэй.

1941 он. Дайн эхилжэ, хүшэр хүндэ байдал тохёолдоо. Колхозой эрэшүүл булта дайнда мордоо һэн. Түдэб үбгэн хото хорёогой үүдэ, үрхэ бүтээжэ дүүргээд байтараа, гэнтэ үбдэжэ, наһа бараа һэн. Клара гэжэ аша басаганиинь нютагтаа мал ажалда балшар бага наһаньһаа ажаллажа ябаа. Тэрэнэй нухэр Жамба бэрхэ малшан юм. Тэрэ агнахадаашье хүнэй хойно үлэдэггүй. 50—60 гаа онуудаар агнуурийн сезон бүхэндэ 30—40 булга баридаг һэн. Мунеешье агнаха бүреэ 6—7 булга алдангуй олзоборилдог. Баруун-Голдо туруута ангууд яһала байрладаг. Мунее Клара Дамбаевна амаралтада гарабашье, муу шадалтай мал вдуулдаг. Дамба баһа Евгений гэжэ хүбүүтэй юм. Түдэб үбгэн аша хүбүүгээ хаанашье ябаа һаа, дахуулаад ябадаг, элдэб зэхяа заабари үгэдэг һэн гэжэ Евгений хэлэдэг. Евгений Түдэб таабайгаа һанан дурдажа ябадаг. Уг удхаа мартангуй дурдажа, һанажа ябахада, хойто үеын хүнүүдшье угаа мэдэхэ бишуу.

Мунее Баруун-Голдо ороодоо 6 айл, Шулуутада 7 айл үлэнхэй.

Д. ДУГАРОВ.

Спорт

ХОЛЫН ХАРГЫ УРЯАЛНА

«АЛТАН ШАТАР»

Һурагшадай хабарай амаралтын үедэ шатарай элдэб мүрысеенүүд үнгэргэдэһэн байгаа. Хүүгэдэй уран зохёолшо Б. Д. Абидуевай түрэһеер 80 жилэй ойдо зориулагдажа, һургуулида ороодуй үхибүүдэй, 1—2-дохи классуудай һурагшадай хоорондо шатараар үнгэргэдэһэн мүрысеен эдэ үетэнэй дунда ехэ һонирхол үүсхэбэ. Городой Пионернүүдэй ордоной, хүүгэдэй «Хараасгай» журналай, Улаан-Удын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын эмхидхэһэн «Алтан шатар» гэжэ мүрысеен түрүүшынхээ үнгэргэгдее.

Энэ мүрысеен баярай оршон байдалда һайндэрэй шэнжэтэйгээр үнгэжэ, үхибүүдые ехээр баясуулба. Уран һайханай булгэмэй кружогой гэшүүд тэрээндэ хабаадаа. Пионернүүдэй ордоной директор Г. И. Плутт, «Хараасгай» журналай ахамад редактор Ц. А. Жимбиев болон бусад үгэ хэлэжэ, мүрысеендэ хабаадагшадта амжалтануудые хүсэбэ.

Уданшьегүй шатарай хюлгэнүүд дээрэ шанга тэмсэл эхилбэ. Дүрбэтэй Витя Калторов, табатай Бэлигтэ Базаров (Баргажанай районой Хилганһаа), Илюша Хахинов, зургаатай Раджана Доржиева гэгшэд хабаадагшадай дунда байгаа.

Эдэнэй дундаһаа Бэлигтэ илангаяа шалгарба. Тэрэ яһала һайнаар наадахаһаа гадна, түбһэн юумэнһээ айхагуй, согтой хүхюуи хубүүн юм. Сэвшадаа анхаралтай һайнаар һорилго бэлэдхэл хээд байбал, тэрэ бэрхэ шатарша болохо бухы арга боломжотой.

Түрэлхидэй эдэбхи үүсхэлые, урма баярые тэмдэглэнгүй байхын аргагүй. Тэдэнэр бултадаа хоёр удэрэй туршада гээгдэнгүй ерэжэ, үхибүүдэйнгээ наадахые һонирхон харадаг, шухала хэрэгтэй болоо һаань, урма зоригыень бадаруулдаг байба. 21 командын 120 үхибүүд мүрысеендэ хабаадаа. Баргажанай районой Хилгана, Яруунын Гүндэ, Түнхэнэй Хуурай-Нубаг тосхонуудһаа, мүн Хэжэнгэнээ, Ивалгаһаа, Мухар-Шэбэрэй Суулгаһаа багашуул ерэһэн байна.

Тренер Светлана Жеребцовагай һурган хүмүүжүүлдэг «Энергетик» гэжэ хүүгэдэй клубай команда түрүү һуури эзэлбэ. Тэдэнэр 20-һоо 16 очко абаа. Һургуулида ороодуй хүүгэдэй дундаһаа Илюша Хахинов, Раджана Доржиева, харин 1—2-дохи классуудэй һурагшад соohоо Максим Ходоев, Антон Шомоев, Лена Петрова гэгшэд илажа гараһан байгаа. Хубүүдэй дунда наадаһан Дарима Жамбалова һүбэлтэн бэрхээр мүрысэжэ, 3,5 очко абаба.

Шагнал барюулалгын үе эдир шатаршадта удаан саг соо һанагдажа ябаха аабза. Гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын түлеелэгшэд илагшадта гоё һайхан үнгэтэй юоһон костюмуудые, «Хараасгай» журнал бултанда гоё һайхан бэлэгүүдые, хабаадагшадта хүүгэдэй номуудые барюулба.

Л. ГАРМАЕВА,
мүрысеенэй ахамад судья.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: табатай Бэлигтэ Базаров наадажа байна.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

Дардам харгыгаар 15 километртэ хүнгэн атлетикын урилдаагаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлее нёдондо жэл Курск хотодо үнгэргэгдэнэн мүрысеендэ Буряад ороной түлеелэгшэ — спортын мастер Наталья Соломинскаягай гурбадахи һуури эзэлжэ, бронзо медаляар шагнагдаһаниинь олохон хүнүүдтэ хүлеэгдээгүй ушар болоо һэн.

Гэбэшье Наташа болон тэрэнэй тренер Петр Ксенофонтович Михалев амжалта түйлаха байһандаа этигэдэг бэлэй.

— Үрэ дүнгынь тиимэшье муу бэшэ, гэбэшье энэ үдэр Наташа дээгүүр һуури эзэлхэ аргатай байгаа,— гэжэ Петр Ксенофонтович хэлээ һэн.— Буришье үндэр үрэ дүнгүудые түйлахаар бэлэн һэн. Сэхыень хэлэхэдэ, бидэ мүнгэн медальда хүртэхые хараалаа бэлэйбди. Зүгеер эгээл һүүлшын алхамуудта Наташа чемпион болоһон Днепропетровск хотын уласхоорондын классай спортын мастер Ирина Ягодинада 25 секундаар, хоёрдохи һуури эзэлһэн уласхоорондын классай спортын мастер Екатерина Храменковада (Минск) 15 секундаар гартаһан байгаа.

Зуу гаран эхэнэрнүүд, тэрэ тоодо уласхоорондын классай спортын 16 мастер урилдаанай харгы дээрэ гараһан юм. Ехэ ехэ мүрысеенүүдтэ хабаадалгын дүршэл багатай байжа, Наташа урагшагүйдее ха гэжэ нагшаб,— гээд Петр Ксенофонтович хеерэнэ.

Гансал июль һарада, ороной түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеендэ урда тээхэнэ Наташа һорилго хэхэдээ, 525 километр гаталжа, бэеэ эршэмтэйгээр һориһон байгаа. 1981 оныоо хойшо Н. Соломинская олон мянган километр зай гаталаа һэн.

«Энэмнай хэн гээшэб?»— гэжэ спортдо дуратайшуул һонирхожо байгаа ёһотой. Набтархан, ташарайгүй бэетэй энэ басагые харахадаа, эсэхэ сусахые мэдэнгүй, холын зайда гүйхэ арга хабатай хүн гэжэ хэлэхэгүйш. Түбшэн даруу зантай басаган урилдаанай харгы дээрэ гарахадаа, эрид хубилшадаг юм.

Н. Соломинская Баргажанай районой Яригта тосхондо олон үхибүүтэй үнэр баян бүлэдэ түрэһэн намтартай. Эхэ, эсэгэнь — Пелагея Александровна болон Николай Архипович гэгшэд бүхы наһаараа колхоздо хүдэлдэг. Тиин тэдэнэр мүнеешье түрэл Уланай колхоздо ажаллана. Эбтэй эетэй энэ бүлэ зургаан үхибүүдэй гарыень ганзагада, хүлыень дүреедэ хүргэһэн байха юм.

Уланай дунда һургуули дүүргэжэ байхаһаа хойшо түрэ урилдахадаа, ябагаар ябахадаа бэрхэ һэн. Тээд энэньшье гайхалтай бэшэ һэн. Юуб гэбэл, Яригтаһаа Улан хүрэтэр 7 модо зайтай бшуу. Неделидээ зургаа дахин һургуулидаа ошохо үшартай болохо. Тиихэдээ ябадалай машинын тудалдаагүй һаань, ябагаар ябаха үшартай болодог һааб даа. Зундаа алим жэмэс, һархяаг түүхэез, үбһэ сабшахаяа холо газарта ошодог бэлэй.

Арбадахи класс дүүргэмсэзрээ, тэрэ Улаан-Удэ ерэжэ, тоо буридхэл оньһожоруулгын техникумдэ һурахаяа оробо. Эндэ дуй дуршэлтэй физкультурын багша Виктор Иванович Ивакин тэрэнние хүнгэн атлетикын секцидэ абаа һэн. 60-дахи онуудта В. Ивакин санын урилдаагаар республикын суглуулагдамал командада ородог байһан юм. Виктор Иванович Наташын спортдо абьяастай байһые зүбеер сэгнэжэ, тэрэнние секцидэ ябахыень уриһан байгаа бшуу. 1981 ондо тэрэ Н. Соломинскаяе «Трудовые резервы» булгэмэй Олимпиадада бэлэдхэлэй түбтэ зууршалаа һэн. Тэрэ гэнэһнээ хойшо П. К. Михалев һурагшатаяа хамта хүнгэн атлетикын спортын орьёл ёодэ дабшахадаа, орёо хүшэр зам гаталаа.

1988 он Наташада эгээл урагшатай жэл болобо. Ороной түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеендэ бронзо, РСФСР-эй чемпионадта мүнгэн медальнуудаар шагнагдаһан, Киев хотодо үнгэргэгдэнэн бүхэсоюзна мүрысеендэ 10 мянган метртэ урилдахадаа, 32 минута 17,74 секунда саг харуулжа, юһэдэхи һуури эзэлхэдээ, уласхоорондын классай спортын мастерай нормативта хэдэхэн секундаар дутаа һэн.

Нёдондо жэлэй дунгүүдээр СССР-эй эрхим бэрхэ 25 урилдагшадай списогэй «Легкая атлетика» журналда толилогдоходоһ, Наталья Соломинская арбадахи һуури эзэлжэ, СССР-эй Госкомспортын хүнгэн атлетикын управлениин главна тренерскэ соведэй шиидхэбэреэр холын зайда урилдалгаар СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан байгаа.

Дардам харгыгаар урилдалгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлее Аргентинэдэ үнгэргэдэхэ мүрысеендэ хабаадаха гэзэ гол зорилгомнай болоно гэжэ тренер болон тэрэнэй һурагша 1989 оной түсэбүүд тухай хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

Тэрэ түбшэн даруу, урин зулгы зантай, урдаа табиһан зорилгоёо заабол бэелүүлхэ хүсэл эрмэлэлтэй хүн юм.

Энэ жэлэй эхиннээ хойшо Н. Соломинская Иссык-Куль нуур шадархи Киргизэй Чолпон-Ата гэжэ үндэр хада уулада-хи һуурин тосхондо һорилго бэлэдхэл хэһэн байгаа. Тиин тэрэ февралиин тэн багта Кисловодск болон Батуми хотодо үнгэргэгдэнэн РСФСР-эй ба СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеенүүдтэ хабаадаа бэлэй. Мүнее Наталья Соломинскае холын харгы урялна...

Б. МИРОМАНОВ.

ТОБШОХОНООР...

БОКС. Франциин түрүү һуури эзэлхын түлее нээмэл мүрысеен Парижда үнгэргэгдэжэ байна. СССР-эй залуушуулай суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан нютагаймнай хүбүүн — Улаан-Удын ЛВРЗ-гэй спортын клубай тренер В. И. Агафоновой һурагша, спортын мастер Александр Кривоносов энэ ехэ мүрысеендэ хабаадана.

САМБО. Залуушуулай дунда самбо барилдаагаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеен апрелиин 19-һее 23 болотор Владивосток хотодо үнгэргэгдэжэ байна. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой вагоной кузовай цехтэ модошо дархашанаар хүдэлдэг спортын мастерта кандидат Вячеслав Оширов эндэ манай республикын нэрэ хүндые хамгаална. Нёдондо жэл эдиршүүлэй дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеендэ бронзо медаляар шагнагдажа, нимэ эрхэдэ хүртее һэн.

БАРИЛДААН. РСФСР-эй Арадай эрдэм һуралсалэй министерствын түрүү һуури эзэлхын түлее нээмэл мүрысеен Парижда үнгэргэгдэжэ байна. СССР-эй залуушуулай суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан нютагаймнай хүбүүн — Улаан-Удын ЛВРЗ-гэй спортын клубай тренер В. И. Агафоновой һурагша, спортын мастер Александр Кривоносов энэ ехэ мүрысеендэ хабаадана.

САМБО. Залуушуулай дунда самбо барилдаагаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеен апрелиин 19-һее 23 болотор Владивосток хотодо үнгэргэгдэжэ байна. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой вагоной кузовай цехтэ модошо дархашанаар хүдэлдэг спортын мастерта кандидат Вячеслав Оширов эндэ манай республикын нэрэ хүндые хамгаална. Нёдондо жэл эдиршүүлэй дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеендэ бронзо медаляар шагнагдажа, нимэ эрхэдэ хүртее һэн.

БАРИЛДААН. РСФСР-эй Арадай эрдэм һуралсалэй министерствын түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеен Орджоникидзе хотодо болобо. Дүрэ булаалдалгын барилдаагаар энэ мүрысеендэ 1973—1974 онуудта түрэһэн эдир хүбүүд хабаадаһан байгаа.

Манай республикын команда долоодохи һуури эзэлээ. Баргажанай районой Баян-Голой дунда һургуулиин һурагша Валерий Доржиев, Улаан-Удын 2-дохи интернат һургуулиин һурагша Виталий Черемных гэгшэд өөнэдынгээ шэгнүүрнүүдтэ мүнгэн медаляар шагнагдаба.

* * *

Эдиршүүлэй дунда дүрэ булаалдалгын барилдаагаар бүхэроссии мүрысеен Хабаровска хизаарай Биробиджан хотодо үнгэргэгдэжэ, хэдэн область, хизаар болон автономито республикын 200 гаран эдир атледүүд хабаадаба. Республикын нинслэл хотын 9-дэхи һургуулиин һурагша Олег Болонев хүндэ шэгнүүртэн соohоо илалта туйлаа, 32-дохи һургуулиин һурагша Эрдэм Дондоков энэ шэгнүүртэ 2-дохи шанда хүртэбэ, 47-дохи һургуулиин һурагша Сережа Харбелов эгээл хүнгэн шэгнүүртэ — 32 килограмм — яһала һайнаар барилдажа, шангай һуурида гараһан байха юм.

ҺУР ХАРБАЛГА. Спортын мэргэжэл дээшэлүүлэх һургуулиин түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеен Зүүн Сибириин технологическа институтдэй хүнгэн атлетикын манеж соо болобо. 40 гаран мэргэшүүл хабаадаһан байгаа. «Динамо» булгэмэй республиканска соведэй дэргэдэхи Олимпиадада бэлэдхэлэй «Годли» гэжэ түбэй командын гэшүүд — уласхоорондын классай спортын мастер Валентин Дарханов, энэ үбэл дутын зайда харбалгаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеендэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан спортын мастер Маргарита Китаева гэгшэд илажэ, ШВСМ-эй чемпионууд болобо. Тиихэдээ В. Дарханов түгэсхэлэй мүрысеендэ 324 очко тудаһан байна.

ВОЛЕЙБОЛ. Эхэнэрнүүдэй дунда спортын энэ зүйлеер республикын түрүү һуури эзэлхын түлее мүрысеен Закаменск хотодо үнгэргэгдэжэ, найман команда хабаадаба. Дунгүүдые согсолходо, Закаменск хотын хүүгэдэй спортын һургуулиин һурагшад Зүүн Сибириин технологическа институтдэй студентнэрые 3:1 тоотойгоор илажа, Буряадай АССР-эй чемпионууд болоо. Кооперативна техникумэй басагад гурбадахи шатын дипломуудаар шагнагдаа.

Б. М. ЖИГЖИТОВ.

Зураглал

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута»; 9.35—Японой радиогой болон Эн-Эйч-Кэй телевиденнин хүүгэдэй хоорой концерт. 10.40—**«Операция «Гром»—баримтата фильм.** 11.35—Шэнэ һонин. 11.45—Ород арадай инструментнүүдэй «Орнамент» ансамблиин концерт. 12.15—Хүүгэдтэ зориулагдаһан дамжуулга. 16.30—Шэнэ һонин. 16.40—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.50 — Баримтата фильмүүд. 17.30 — «16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 18.15—«Эрдэм ухаан: теори, туршалга, бодото байдал». 19.00 — Нацинууд хоорондыч харилсаануудд: түүхэтэ дүй дуршэл ба шиидхэгдэхэ асуудалнууд. Ташкентдэ болоһон региональна научно-практическа конференци. 19.45 — «Мүнеедэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Югославиин «Коло» ансамблиин концерт. 20.30—Андрей Мироновой хабаадалгатай фильм. «Берегись автомобиля». 22.00—Время. 22.35—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 — **Польшын Арадай Республикын байгуулагдаһаар 45 жилдэ зориулагдаһан Польшын соёлой үдэрнүүд СССР-тэ** [illegible]рай оршон байдалда нэгэдхэ. Лодзиин Ехэ театрай «Мечислав Карлович» балет. 00.45—«Мүнеедэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Углевэнэй гимнастика. 9.15 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 9.35. 10.35 — Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 10.05, 12.10—Испан хэлэн. 11.05—«Зуулр энхэ байлга». 11.50, 12.40 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 13.00 — «Обратный билет» — уран һайханай фильм. 14.30—Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Финляндиин ба Швециин суглуулагдамал командануудд. 16.00—«Хүгжэм Ульяновтанай бүлэдэ». Улаан-Удэ. 17.00 — «Желаю Вам...»—уран һайханай богони фильм. 17.30—Байгал (буряадаар). 17.55 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.10—Улаан-Удэ хотын дээдэ һургуулинуудай уран һайханай коллективуудэй концерт. 19.10—Байгал. 19.30—«Һунгалта угтуулан». 20.10 — «Мемориал» бүлгэмэй эдэбхитэдэй бүлэгэй худэлмэри тухай. 20.50—Соносхолнууд. **Москва.** 22.00—«Амгалан нойрсогты, баяшуул!» 21.15—Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Финляндиин ба Швециин суглуулагдамал командануудд. 21.55—Соносхол. 22.00—Время. 22.35—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45—«Долг» — уран һайханай богони фильм. 23.30—Ф. Бузони. «Турандот» — симфоническа сюитэ.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Зоной аша туй

ЁОЛОҺООР ОШОБ

ДУУЛАҺААР БУСАА

Енгорбой тосхонһоо гараад, Санага ошоходо [illegible] баруун бэедэхи толгойдо туласа ерээд хоно[illegible] захалһан үйтан жалгаар дээшэлжэ ябаһаар: [illegible] шаан, 1775 ондо нээгдээ» гэһэн гаршаг[illegible] һан хабтагайн хадаатай шэнэһэндэ туласа бай[illegible]

Хабсагай адхатай хабшал жалга соорое [illegible] аршаан мунхэ байгаалиин амитад, зонние [illegible] арга шадалтай одоол һайхан юумэн гэ[illegible] байгаалиин бэлэг нангинаар сахижа, зүбеер [illegible] гээшэ манай уялга гээшэ.

Эндэ зунай һарануудта зон олооороо суглар[illegible] даг, амардаг байна. Тиихэдэ ерэһэн зон байта [illegible] ямар аргатайб — майхан татажа, балгааһа [illegible] хоолоо амяарлан бэлдэжэ байдаг. Хүрэ боо[illegible] шиигтэй болохо гэхэһээ эхилээд олохон б[illegible] тохёолдодог. Һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ нэгэ хэдэн [illegible] баригдажа, ваннада орохо гэрнүүд баригдаг.

Байһаар эндэ шэнжэлэлгэнүүд хэгдэжэ, ус [illegible] системын, арһанай, эхэнэрнүүдэй болон эдэб [illegible] үбшэнүүдһээ аргалагдажа болохо байһаниинь [illegible] гаа. Аршаан булагууд гарадаг эхиндээ эгээл [illegible] дус. эгээл халуун 42 градус болодог юм.

1989 оной июниин 4-һее эзэлеааб, нэгэ [illegible] байрлуулжа, эдеэлүүлжэ, амаралтыень соёлой [illegible] талаһаань зохидоор хангажа байгаа [illegible] (путёвко 22 тухэриг) санатори-профилактори [illegible] жэ захелхань.

Үлэһэн энээхэн богонихон хугасаа соо эдэ [illegible] сон тухэлтэй санатори-профилактори шадлэгэ [illegible] лошохогүйнь мэдэжэ ааб даа. Тиимэһээ арга[illegible] шадай профсоюзай обкомой туруулэгшэ Н. [illegible] тэрэл обкомой социальна страхованиин [illegible] Э. П. Аюрова, Захааминай районой Соведэй [illegible] митедэй туруулэгшын орлогшокср П. Д. Сохо[illegible] хаев, түбэй больницын ахамад врач Б. Н. Нэ[illegible] эмхи зургаануудай, Енгорбойн совхозой [illegible] аршаанда хүрэжэ, байрын гэрнүүд болон бусад [illegible] дыень хараха, июниин 4 болотор хэн [illegible] ажал хэжэ, энэ хэрэг хүсэндээ хүргэхэ тутаа[illegible] удаань районой гүйсэдхэхы комитедэ боло[illegible] дэрэ тус уялганнуудые баталба.

Энээхэн саг соо эндэ хэхэ юумэн тон ехэ [illegible] дые унтарин хэрэгсэлнүүдээр, эд [illegible] хэрэгтэй юумэнүүдээр хангаха хэрэгтэй. [illegible] бааланхай. Тэрээндэнь залгалда баригха [illegible] үргэдхэхэ, эдеэ хоол-хадагалха холодильни[illegible] столоводо хэрэгтэй хамаг юумэнүүдээр гүйсэ[illegible] хала... Энэ хэрэг Зэдьчи эдеэ хоолоор хангалт[illegible] гаанда даалгагдаа. Хэрэг бэлэүүлхын тула [illegible] зеери республикын Министрнүүдэй Соведээ [illegible] Гадна аршаанда хүрэжэ ошоходо хэрэгтэй Зэд[illegible] лан гараха хүүргэшье үгы, саада бэеынь аршаа[illegible] рэхэ харгышье муу. Захааминай РАПО мунэ [illegible] дын комбинат Зэдэ гол дээгүүр ябаган дуужэ [illegible] харгыень Енгорбойн совхоз заһабарилгаа [illegible] абанхай. Тиигээд ерэһэн зонние хүүрэнэ [illegible] хүрэтэр абаашажа, асаржа байха тустей машина[illegible]

Энмэлгын талаар эгээл шухалань — [illegible] Тэндэ 6 ванна табигдаха, мүн эмнэлгын байн[illegible] түхэлтэй болохо хэрэгтэй. Электрофорез, УВЧ, [illegible] парафин гэхэ мэтын эмнэлгын таһагууд бии боло[illegible] Тэндэнь хоёр врач, дүрбэн медсестра хүдэлмэ[illegible] эндэ 18 хоногой туошада аргалуулжа амаара[illegible]

Намаг, шабар соогуур зайн галай утаһан [illegible] татагданхай, подстанци табяатай. Гэбэшье зайн [illegible] гэонүүдтэ хүрэжэ ошоогүй. Энэшье [illegible] гүй, бүтээгдэхэ гэжэ найдая.

Аргалуулхаһаа гадна һонирхолтой хэмжэ[illegible] үргэнеер ябуулагдаха ёһотой юм. Телевизоорнуу[illegible] хо, библиотекэшье эмхидхэгдэхэ; видео дискоте[illegible] бии болгогдохо... Енгорбойн аршаан эмнэлгын б[illegible] газаю болоходоо, жэл ерэхэ бүхэн үлэм гоё, бо[illegible] тэй болохо, хүсэндее хүрэхэд байха. Амаралтада [illegible] уран гартайшуул аргэ шадалаарва гоёон [illegible] байха гээд һанагдана.

Иигэжэл Захааминда зонние үбшэнһее аршаа[illegible] жа байха дэмбэрэлтэй хэрэг эхилэгдэбэ гэжэ. [illegible] гаймнай ажалша зон. Енгорбойн аршаанда ябо[illegible] бол — дуулаһаар бусаарайт!

Н. [illegible]

ҮДЭР

ХЭЗЭЭЛ

ҺАХААР

[illegible] жэлдэ хабарай та[illegible] тудэлгэгдэхэ техникээ[illegible] позойхид яһала саг [illegible] шанартайгаар бэл[illegible] шалтай. Энэ ёһо гу[illegible] байгаа ондошье алдаа[illegible]

[illegible] бэл, ажахын трак[illegible] ажалай бригада[illegible] дырынь Б. Ж. Жа[illegible] ДТ-75 тухэлэй —5, К[illegible] —3 трактор, мүн [illegible] эхлэлхэ, борной, культ[illegible] гэжэ мэтэ бэр эзмэсэг [illegible] соогоо заһабарилгадаа[illegible] болгогдоо, агрега[illegible] болгогдожо холбогдоо [illegible]

[illegible] жэлдэ хабар эртэшэг[illegible] болоһонние хараада [illegible] апрелиин 20 гаранаар [illegible] дээрэхи зарим хү[illegible] жэ хэжэ эхилхэмнай. [illegible] эзлжээндэ эртын [illegible] ажалжа захалха, һарын [illegible] ааар 889 гектар не[illegible] паар дээрэ туруу[illegible] льтиваци хэжэ эхилхэ [illegible]

[illegible] ондо бүхыдэнь 726 [illegible] шэнжэ, 760 гектар[illegible] 130 гектарта хара та[illegible] аһотойбди. Тэдынь[illegible] болотор эртын та[illegible] даха гэжэ даб дэ[illegible] хэлэхын аргагүй. Са[illegible] хурьһэнэй дулаа[illegible] нойтониинь ямар [illegible]

Тэрээнһээл болохо. Нё[illegible] зэнниисээ хүдэлмэрийн [illegible] соо таряа һэмди[illegible] жэлдэ тэрэл бол